

Asia: VN/33836/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne valvontalain 1 §:ään ehdotetusta muutoksesta ja sen vaikutuksista (Kunnan hyte-järjestämistehtävän valvonta).

-

Kommenttinne valvontalain 4 §:ään ehdotetusta muutoksesta ja sen vaikutuksista (Vaativaa sosiaalihuoltoa tuottavan palveluyksikön määritelmä).

Kuluttajaliitto ry (jäljempänä Kuluttajaliitto) kiittää mahdollisuudesta antaa sosiaali- ja terveysministeriölle kirjallinen lausunto otsikkoasiasta. Kuluttajaliitto esittää kohteliaimmin seuraavat huomiot:

Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain 4 §:ää siten, että vaativaa sosiaalihuoltoa tuottavan palveluyksikön määritelmää muutettaisiin. Ympäri vuorokautisuus sinänsä ei enää täyttäisi vaativaa sosiaalihuoltoa tuottavan palveluyksikön määritelmää. Kuluttajaliitto katsoo, että esitysluonnoksen säännöskohtaiset perustelut (s. 40) antavat tältä osin virheellisen kuvan muutoksen tarkoituksesta. Niissä todetaan, että muutoksilla selkeytettäisiin sitä, että vaikka vaativaa sosiaalihuoltoa tuottavat palveluyksiköt ovat yleensä ympärivuorokautista palvelua tuottavia yksiköjä, kyseeseen voi tulla myös muu määritelmässä säädetyt edellytykset täyttävä palveluyksikkö. Tämä kuvaus vastaa nykytilaa, kun taas muutoksen todellinen tarkoitus on poistaa ympärivuorokautisuus valvontaa määrittävästä kriteeristöstä eli huolehtia, että kaikkiin ympärivuorokautista hoivaa tarjoaviin yksikköihin ei tarvitsisi kohdistaa oletuksena nykyisenkaltaista viranomaisvalvontaa. Esitysluonnoksen sivulla 23 todetaankin rehellisesti, että tarkoitus on kohdentaa valvontaviranomaisten resursseja asiakas- ja potilasturvallisuuden ja asiakkaan ja potilaan oikeuksien kannalta kriittiseksi arvioituun toimintaan. Kuluttajaliitto vaatii, että muutoksen tarkoitusta täsmennetään myös säännöskohtaisiin perusteluihin.

Kuluttajaliitto huomauttaa myös, että muutoksen vaikutuksia ei ole arvioitu esitysluonnoksen hyvinvointiin ja terveyteen kohdistuvissa vaikutuksissa tai vaikutuksissa esimerkiksi ikääntyneisiin ihmisiin (s. 35–37). Esityksessä olisikin syytä täsmentää ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia eli sitä, tavoitellaanko muutoksella esimerkiksi palveluyksikköjen helpompaa perustamista ja parempaa saatavuutta, joka voisi näyttäytyä terveyteen, hyvinvointiin tai ikäihmisiin kohdistuvina vaikutuksina, vai onko tarkoituksena jättää tietynlaiset – ja minkälaiset – yksiköt valvonnan ulkopuolelle ja millaisiin ihmisryhmiin tästä aiheutuu vaikutuksia.

Kommenttinne valvontalain 9 §:ään ja 24 §:n 1 momenttiin ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Palveluntuottajan henkilöstön kielitaidosta huolehtiminen)

Esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi palveluntuottajan velvollisuudesta huolehtia henkilöstönsä kielitaidosta. Kuluttajaliitto kannattaa lämpimästi kielitaidosta huolehtimisen velvoittavuuden täsmentämistä säädöstekstiin. Kuten esitysluonnoksessa on todettu, kyseessä on muusta lainsäädännöstä johtuvan nykytilan korostaminen, ei varsinaisesti uutta sääntelyä.

Kuluttajaliitto yhtyy esitysluonnoksessa (s. 27) todettuun, että riittämättömästä kielitaidosta aiheutuu väärinymmärryksiä ammattilaisen ja asiakkaan välille. Riittävä kielitaito turvaa potilaan oikeutta riittävään tietoon ja sen myötä itsemääräämisoikeuden toteutumiseen. Kuluttajaliitto ehdottaa kuitenkin, että palveluntuottajien toimia henkilöstön kielitaidon mahdollistamiseksi seurataan siitä näkökulmasta, että kielitaidon kohentamiseen on aidosti vaikuttavia mahdollisuuksia ja että nämä mahdollisuudet koskevat suomen kielen lisäksi aidosti myös ruotsin kielen taidon riittävän hallinnan hankkimista.

Kommenttinne valvontalain 18 §:ään ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Velvoitteidenhoitoselvityksen pyytäminen ja laatiminen)

-

Kommenttinne valvontalain 24 §:ään ehdotetuista 2 ja 3 momentista ja niiden vaikutuksista (Palvelunjärjestäjän omavalvontaan ja lastensuojelun sijaishuollon valvontaan liittyvät tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudet)

-

Kommenttinne valvontalain 26 ja 27 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Omavalvonnan raportointi)

-

Kommenttinne valvontalain 2 ja 28 §:ään ehdotettavista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Vuokratyöntekijöiden rikostaustan selvittäminen)

-

Kommenttinne valvontalain 45 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Viranomaisvalvonnan tiedonsaantioikeudet)

-

Kommenttinne 47 a §:n sääntelystä koskien Pohjanmaan hyvinvointialueen tehtäviä, ohjausta ja rahoitusta kansallisena asiakas- ja turvallisuuden asiantuntijaviranomaisena.

-

Kommenttinne väliaikaisen sääntelyn voimassaolon ja julkisten palveluntuottajien siirtymäajan jatkamisesta ja niiden vaikutuksista

-

Muut kommenttinne esitysluonnoksesta

-

Ylikarhu Ella
Kuluttajaliitto ry, Konsumentförbundet rf